

TEHNIKA

ÜLIKOOL

30 (1366)
22. jaanuar
1992

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI AJALEHT

ILMUB 30. APRILLIST 1949

Meeldiv ja ebameeldiv esimese rektoriaasta lõppedes?

Rektor OLAV AARNA:

“Möödunudkevadisel lõpetamisel andsime esimest korda välja tehnikaülikooli diplomid ja kuna ka minu jaoks selles rollis oli see sündmuste ahel ühe juuniku nädala jooksul uus, siis ma ütles, et see oli nii huvitav kui ka meeldiv.

Ebameeldivat tuleb aga kahjuks rohkem: need kaks poolust ei taha teineteist kuidagi tasakaalustada. Ausalt öeldes, ebameeldiv on see, et me pole suutnud saavutada selliste inimeste kriitilise massi olemasolu siin majas, kes reforme soovitud suunas liigutaksid. Inimlik, kaasasündinud konservatiivsus on ikka nii tugev jõud, et isegi kui tahame midagi muuta, kipume ikka mõtlema: minuga on küll ju kõik korras, las teised siin kõrval natuke parandavad asja ja siis muutub ka tervik. Kui niisugune mõtlemine haarab küllalt suure hulga inimesi, jõuamegi selleni, et paremal juhul ollakse nõus rääkima: midagi oleks vaja muuta. Ja teeb ikka kurvaks küll, kui arukate ja väga arukate inimeste seltskonnas peab tõdema sedasama, millega aastate jooksul muudes valdkondades kokku oleme puutunud.

Jah, minu arvates on rahulolematuse avaldamine tõesti parem kui rahulolev vaikus, sest just arvamuste kõrvutamisel saab aru asjade tegelikust olemusest. Seetõttu pole ma küll kunagi püüdnud diskussiooni vältida, pigem neid provotseerinud. Paljusid asju ei saa enne tegema hakata, kui piisav arv inimesi on nende olemusest aru saanud. Eelkõige paistab see silma õppetöö poole pealt. Kolm aastat oleme tõepoolest rääkinud, kui

hea on ainesüsteemne õppimine ja õpetamine ning paljud meist on mööda maailma ringi sõitnud, tutvudes teiste ülikoolide tööga, ainult koju tagasi tulles rakendame enamalt jaolt sedasama põhimõtet – see kõik on ju tore, aga ega meil... minul ole niimoodi vaja teha.

Veendumus, et selline on üsna valdav suhtumine asjasse, on minus aina süvenenud. Olen tõepoolest püüdnud suhtuda inimestesse ja asjadesse eelarvamustevabalt. Kui me 35-lt erialalt läksime üle 14 õppesuunale, siis järgmine loogiline samm on ju ka need suunad mingitesse loogilistesse gruppidesse – valdkondadesse ära jagada. Nagu 17. detsembri nõukogus otsustati, võiksid nendeks olla tehnika, keemia ja majandus. Raevukas vastuseis ehitusteaduskonnast (ja vähemraevukas mehaanika-teaduskonnast) valdkondade küsimuses ärgitas asja olemuses selgusele jõudma. Sügavamalt olukorraga tutvudes jõudsin järeldusele, et üleminekul erialadelt õppesuundadele oleme me üsna soravalt omandanud ainesüsteemse õpetamise terminoloogia ja oskuse endist õppesüsteemi ainesüsteemi uduga varjutada. Tegelikult pole isegi paberi peal, mida väljendab õppeplan, vanast heast erialasüsteemist kuigi kaugele jõutud. Nüüd, kui tekis oht, et valdkonna piires tuleb selliste “hulludega” nagu automaatikud kokku minna – tekiks vajadus ka tegelikult midagi muutma hakata. Öeldu on kahjuks üldisem nähtus ja ei piirdu vaid näitena kasutatud kahe teaduskonnaga.

Ma olen tõepoolest möödunud aasta jooksul liiga palju püüdnud kompromisse leida: see on lihtsalt minu olemuses. Nüüd olen aga jõudnud äratundmisele, et on ikkagi niisuguseid olukordi, kus kompromiss lükkab mitmete oluliste asjade otsustamise lausa lõp-

matusse edasi, mis on praegu lubamatu. Eelkõige tänase majandusliku tausta erakordne määramatus tingib (vaatamata ülikooli demokraatlikkusele ja autonoomiale) mõnede küsimuste autoritaarsemaid lahendusi. Konkreetseks näiteks on aktuaalne probleem õppeplaanide makettidega, millele kõigi suundade (ja valdkondade) õppeplaanid peavad vastama. Otsus selle kohta on juba kaks aastat tagasi vastu võetud ja selle ignoreerimine pole lihtsalt rektori tahte vastu talitamine, vaid TTÜ nõukogu otsuste mittetäitmine.

Autoritaarses korras tehakse nüüd ära asi, milleks mitukümmend aastat pole olnud võimalust – nn. õppe- ja teaduse riigieelarvelised rahad pannakse rektori käskkirjaga ühte patta ülikooli olemuslikust loogikast lähtudes. Praegu on olukord ebamäärane ja me lihtsalt ei tea, kui halb see on. Kui aga selgub, kui halvasti me elame, peame oskama öelda (ja ühtsete mängureeglite alusel), millest võime kellest oleme nõus kõigepealt loobuma, et ülikoolina edasi eksisteerida.”

NÄDALAD LÄHEVAD AEGADE TEELE

Jõuluku küünalde leekide värn meenutab mõnikord midagi head kirkastab tähtede tuhmunud sära leevendab tõtlustes tekkinud vead

Aegade hämarast ilmunud Hinged hindavad tõdesid tegudes, 1500 tajuvad tahtmatult paakruvid pingeid millised loonud on looruste õed

Kõiksuse küünalde kirkuse vahel kangastub Kurjuse väljade Vaim lõdvestub südameid sidunud ahel millest sul endalgi puudunud aam

04.12.1991

Urmas Mänd

TTÜ NÕUKOGUS

17. detsember. Endiste rektorite portreedele nõukogu seinal lisandus nüüdsest ka kunstnik Lembit Saartsi maalitud akad. *Boris Tamme portree*. Teenete eest TTÜ ajaloo jäädvustamisel – ka teiste rektorite portreede autoriks on hr. Saarts – otsustas nõukogu teda autastada teenetemedaliga “Mente et manu”.

Koos tänu sõnadega andis rektor *Olav Aarna* teenetemedali “Mente et manu” juubilar *Mari-Anne Laanele* suure abi eest välismaailmaga suhtlemisel.

Palju õnne!

- Nõukogu kinnitas uute üliõpilaste vastuvõtutingimused: 1992. a. vastuvõtt toimub kolmes õppevaldkonnas:
  - tehnika
  - keemia ja tehnoloogia
  - majandus.
 Vastuvõtu kontrollarvudeks määrati: päevaõppes 1000, õhtuõppes 250 ja kaugõppes 250.
- Kinnitati “Õppetöö eeskirja” osa – “Arvestuse sooritamise”.
- Kinnitati ka *magistrikraadi* taotlemise kord üleminekuperioodil

kuni 31. dets. 1993. a. Eeskirja “Magistriõpingud ja magistrikraadi kaitsmine TTÜ-s” p.5 kohandatud variandi kohaselt võivad magistrikraadi taotlejad isikud, kes on lõpetanud aspirantuuri või sooritanud kõik kandidaadieksamid. Osaliselt kandidaadieksamid sooritanuul on õigus need sooritada kuni 1. oktoobrini 1993.a., kusjuures 1. jaanuarist 1993.a. lisandub teise võõrkeele eksam.

- 7. jaanuari nõukogu istungit alustas meeldiva tegevusega rektor *Olav Aarna*: edaspidist ladusat koostööd soovides ja tehtu eest tänades andis ta teenetemedalid “Mente et manu” dots. *Maret Mikkalile* orgaanilise ja biokeemia kateedrist ning raamatukogu ase-direktorile *Meelis Ideonile*.
- Nüüdseks juba ajalukku läinud suure naaberriigi VAK-i doktori-diplomid ulatas rektor keemiatööstuse protsesside kateedri prof. *Rein Munterile* ning sotsiaaltea-duste kateedri dots. *Aare Laanemaele*.
- Igapäevane jaoks olulise infoga esines seejärel haldusdirektor *Märt Tomson* vastates niimoodi ühtlasi ka eelmises ajalehes automaatika-teaduskonna a/ü büroo poolt rektorile esitatud kolmele küsimu-sele: “Juriidiliselt ja faktiliselt on EV olemas, aga majanduslikku tausta sellel moodustisel pole. Aastat alustati ilma eelarveta, järelikult pole eelarvet ka TTÜ-l. Kuigi eelarve puudub, hakatakse tegelikke kulutusi ikkagi tegema. Finantseerimine toimub haridus-

ministeeriumi kaudu kümnepäevakute kaupa igapäevase tegevuse tarbeks. Uutel alustel palga arvestamise suudame garanteerida, kuid palgatõusu õigeaegne sularahas väljamaksmine ei ole kindlustatud.

Palgamaksmise organiseeritumaks muutmiseks ning igapäevase aja- ja närvikulu vähendamiseks tuleks igas allüksuses määrata palga väljavõtja.

Palgapäevi hakkab edaspidi olema üks, et see ebameeldiv ebamäärane olukord tabaks meid kahe korra asemel vaid kord kuus.”

- Nõukogu võttis vastu otsuse uuele akadeemilisele struktuurile ülemineku skeemi ja põhimõtete kinnitamise kohta. Uute struktuuride kujundamist alustatakse 1991/92 õppeaasta kevadsemestrist.
- Otsustati kinnitada uued praktikaeeskirjad.
- Tunnustusena väljapaistvate teenete eest õppe- ja teadustöös omistas nõukogu *emeritprofessori* tiitli vanaduspensionile siirduvatele professoritele *Erik Linnaksile* raamatupidamise kateedrist ja *Hugo Tiismusele* elektriainete kateedrist.
- Kuulanud ära prorektor *Jüri Tanneri* sõnavõtu, võttis nõukogu vastu otsuse inseneride edasiõppe teaduskonna tegevuse lõpetamise kohta alates 1. veebr. 1992 õppurite puudumise tõttu. Täiendusõpe jääb aga edaspidi tehnikaülikooli oluliseks tegevus-haruks.

RIIAS LOODI BALTI RIIKIDE TEHNIKAÜLIKOOLIDE ASSOTSIATSIOON

Kolme riigi tehnikakõrgkoolide rektorite ja prorektorite kokkusaamisel Riias 21.-22. novembril kirjutati alla neljapoolse leping – Kaunase Tehnoloogiaülikool ning Riia, Tallinna ja Vilniuse Tehnikaülikoolid. Koostöö üheks olulise-maks eesmärgiks on vastastikku üksteist toetades ja oma tegevust ühtlustades tõsta insenerihariduse ja teaduse taset ning lahendada ühiseid probleeme.

Lepiti kokku tunnustada ekvivalentseteks assotsiatsiooni kuuluvate kõrgkoolide poolt antavad professoritiitlid.

Assotsiatsiooni moodustamise oluliseks põhjuseks tuleb pidada ka asjaolu, et koos on kergem saavutada ühinemine rahvusvaheliste organisatsioonidega jõudmaks Euroopa arenenud riikide perre.

Ühise tegevuse paremaks korraldamiseks on kavas luua ühine andmepank, kust oleks võimalik saada vajalikku teavet õppejõudude, õppesuundade ja erialakursuste kohta. Vastastikuste lepingute alusel saab edaspidi hakata vahetama üliõpilasi, õppejõude ning teadu-

reid, vahetuse ühe vormina soovitati kokkusaamisel suvesemestrite korraldamist kõrgkoolide juures.

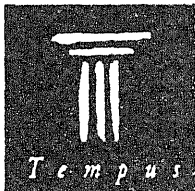
Riias lepitati ka kokku, et tuleva aasta märtsiks moodustatakse töögrupid eesmärgiga koostada tegevuskava ühisteks teadusuuringuteks ökoloogia, majanduse, energeetika ja informaatika alal.

Rektorite ja prorektorite järgmine kohtumine toimub Tallinnas 1992. aasta sügisel.

Ullis Sats

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOI TEMPUS-e LÄVEPAKUL

Käesoleval perioodil leiab aset Lääne-Euroopa riikide järjest tihedam integreerumine ühtsesse poliitilisse ja majandussüsteemi ning üha laienev koostöö sotsialismist vabanenud Vahe- ja Ida-Euroopa riikidega. Euroopa Ühendusse kuuluvatel riikidel on käesolevaks ajaks enam kui kümneaastased kogemused koostöö organiseerimisel hariduse, teaduse ja tehnoloogiasirde vallas. Viimatinimetatu eeldab hariduse, teaduse ja tootmise sihripärasest integratsiooni, s.h. riikidevahelist. Vastav koostöö toimub EÜ maade programmide ERASMUS, COMETT, LINGUA, FRAMEWORK jt. alusel.

TEMPUS – see on Euroopa Ühenduse (EÜ) riikide vaheline litta suunatud kõrghariduse arendamise programm. Nimi tuleneb programmi ingliskeelsest pealkirjast: “Trans-European Mobility Scheme for University Studies”. Programm käivitus 7. mail 1990. aastal ja 1992/93 õppeaastast on ka Balti riigid sellesse koostöövõrku haaratud. Programmi TEMPUS põhiliseks koostöövormiks on ühisprojektid (inglise k. Joint European Projects – JEP), milliseid koostatakse koolituse, täiendusõppe, kõrgharidusstruktuuride moderniseerimise, tehnilise baasi arendamise, uute õppeainete või õpetamismetodite väljatöötamise, aga ka kõrgkooli ja tootmisfääri sidemete tõhustamise jt. valdkondades.

Projektis peab osalema vähemalt kaks kõrgkooli EÜ maadest ja üks kõrgkool Ida-Euroopa (s.h. Balti) riikidest. Eelistatamad on siiski enama elementide arvuga võrkstruktuurid, mis haaravad ka teadusasutusi ja ettevõtteid nii EÜ maadest kui ka väljapoolest (näiteks nn G24 gruppi kuuluvad Rootsi, Soome, Austria, USA, Jaapan jt.). Seejuures projekti võib koostada, esitada ja ka seda koordineerida ükskõik missuguse maa kõrgkool, raha eraldatakse aga vaid ühe EÜ maa kõrgkooli kaudu, kes on lepingupartneriks TEMPUS-e peakorterile Brüsselis.

Hea projekti välja töötamiseks peab kõigepealt olema hea ja originaalne idee,

aga ka selle korralik esitus, veenev põhjendus, selgelt formuleeritud eesmärgid ja nende saavutamise teed. Projekt esitatakse finantserimise taotlemiseks TEMPUS-e peakorterisse koos partnerite kirjaliku nõusolekuga. 1992/93 õ-a taotluste esitamise st. postitamise tähtaeg Balti riikidele on 29. veebruar 1992.

Teiseks toetuse või abi saamise vormiks on individuaaltoetus õppejõududele, teaduritele jt. kõrgkooli töötajatele. Taotluste esitamise tähtajad on 30. juuni ja 31. detsember ja need tuleb esitada TEMPUS-e rahvuslikule keskusele (sellest tuleb juttu allpool) koos kirjaliku nõusolekuga (võib olla ka faksi teel saadud) EÜ riigi asutusest, kuhu soovatakse sõita.

Kolmandaks viisiks, kuidas saada raha TEMPUS-e fondist, on taotlused ühinemiseks rahvusvaheliste organisatsioonidega mitmesuguste trükiste ettevalmistamiseks ja toimetamiseks, informatsiooniliseks tegevuseks üldse, jt.

Siinkohal tuleks märkida, et TEMPUS-e 1991/92 õppeaasta eelarve kuuele Ida-Euroopa riigile (Bulgaaria, Ungari, Jugoslaavia, Tšehhoslovakkia Rumeenia ja Poola) oli 55.5 milj. ECU-d. Regionaalsete projektide finantseerimise kaudu lisandus sellele veel 17 milj. ECU-d. Seega realiseeriti TEMPUS-e kaudu peaaegu 9% kogu Ida-Euroopa maade abistamiseks mõeldud programmi PHARE vahenditest.

On selge, et TEMPUS-e programmis edukaks ja efektiivseks osalemiseks ei saa me hakkama ilma selleks otstarbeks moodustatavate organisatsiooniliste struktuurideta.

Kõigepealt juba ülalnimetatud rahvuslikust keskusest. Selle üksuse esmaste ülesannete hulka kuulub abi osutamine ühisprojektide koostamisel ja teostamisel, koostööpartnerite otsimine, informatsiooni hankimine ja levitamine, soovitude andmine osalemiseks olemasolevates projektides, eelkõige aga operatiivne side nii Brüsselis asuva peakorteri kui koostööpartneritega. Individuaaltootluste osas tuleb korraldada ka kohapealne kvalifitseeritud ekspertiis ja eelvalik.

Eesti Vabariigi Haridusministeerium on lubanud keskuse kindlustada kohapeal kehtiva raba eest vajalike ruumide ja vahenditega, kusjuures keskus ei kuulu haridusministeeriumi koosseisu, vaid ta moodustatakse sõltumatu organisatsioonina ministeeriumi ja kõrgkoolide

ühisotsuse alusel. Keskuse asukohta koos kõigi tema käsutuses olevate sidevahenditega teatame niipea, kui haridusministeerium on keskusele ruumid eraldanud. Tarvilikud sidevahendid ja kontoritehnika kindlustatakse reeglina TEMPUS-e peakorteri poolt. Nõusoleku keskuse juhtimiseks on andnud tehnikaülikooli õppejõud Priit Vöhandu.

Tehnikaülikoolis on TEMPUS-e üldkoordinaatoriks välissidemete osakonna töötaja Alar Oja, (A-II-224a, tel. 537 259), kellelt saab ka vajalikke vorme taotluste ja projektide koostamiseks. Teaduskondades korraldavad tööd TEMPUS-e volinikud:

EHITUSTEADUSKOND ehitusmehaanika kat. ass. Alar Käes (A-III-226, tel. 532 976). Asetäitja: ehituskonstruksioonide kat. van. õp. Ivar Talvik (A-III-125).

ENERGEETIKATEADUSKOND soojusenergeetika kat. v-teadur Jüri Loo Saar (tel. 474 432).

MAJANDUSTEADUSKOND teenindusökonoomika kat. dots. Mati Raudjärv (tel. 474 392). Asetäitja: töökorralduse lab. n.-teadur Anton Kutser (tel. 452 685).

KEEMIA TEADUSKOND keemiatööstuse prots. kat. prof. Rein Munter (A-IV-122, tel. 532 115).

AUTOMAATIKATEADUSKOND arvutite kat. van. õp. Arvo Toomsalu (A-II-223, tel. 532 135).

ÜLDTEOREETILINE TEADUSKOND matemaatika kat. dots. Frederick Vichman (tel. 538 274). Asetäitja: füüsika kat. van. õp. Arvo Mere (A-II-118, tel. 532 067).

MEHAANIKATEADUSKOND masinaehitustehnoloogia kat. dots. Jüri Rüives, A-V-226, tel. 532 639.

INFORMAATIKA (ka täiendusõppe teaduskond) infotöötlemise kat. dots. Jaak Tepandi (arvutuskeskus, tuba 403, tel. 532 935).

ÜLIÕPILASVALITSUSE esindaja Erik Tuiman.

Kõigil TEMPUS-projektide koostajatel on ilmingimata tarvilik tutvuda juhendiga “TEMPUS VADEMEKUM, Academic Year 1992/93”. Nimetatud dokument on kõigil teaduskondade volinikel, samuti on volinikele välja jagatud teaduskondade profiilile vastavad 1991. aastal käigus olnud projektide loetelu. Alustuseks võikski soovitada kontakte olemasolevate projektidesse koordinatoritega, kuid mõtlema tuleb

kohe hakata ka omapoolsete projektide koostamisele pidades silmas ka Eesti prioriteetsete valdkondade loetelu, mille on TEMPUS-e peakorterile esitanud EV Haridusministeerium. Kuna kogu programmi asjaajamine käib inglise keeles, siis esitame ka selle loetelu tõlkimata.

- Management, business administration, applied economics;
- Natural and applied sciences, technologies and engineering, energy production and conversion;
- Environmental protection;
- Law, social and economic sciences related to process of economic and social change in the eligible countries;
- Teacher education;
- Agriculture and agro-business;
- Modern European languages;
- Medicine, health care and health psychology;
- Fine arts.

Brüsseli peakorteri poolt on vastav infoleht juba saadetud kõigile EÜ maade kõrgkoolidele.

Jüri Tanner
Jüri Riives

Asugem kõik nüüd kohe projekte koostama!

Laupäeval, 11. jaanuaril oli kõigil huvilistel võimalik saada oma küsimustele kompetentseid vastuseid programmi TEMPUS kohta. Tutvumisreisi uutesse liikmesmaadesse – Eestisse, Lätisse ja Leetu – alustasid TEMPUS-e infoosakonna juhataja Gisela Schürings ja teise programmi töötaja Alexander A. von Balluseck koostamisega Tallinna Tehnikaülikoolis.

Pr. Gisela Schürings: "EÜ TEMPUS-e büroo oma 30 töötajaga on autonoomne organisatsioon, mis aitab Euroopa Ühendusel tehniliselt korraldada kavandatud hariduse arenguprogrammide elluviimist. 1992/93 õppeaasta eelarvet veel pole, aga loodame raha saada tunduvalt rohkem kui möödunud aastal, nii et soovitan ühineda".

Hr. A.A. von Balluseck: "Esimesel aastal võib olla muidugi raske ja ehk ka mõneti pettumust valmistav, kuid kogemused Vahe-Euroopa riikidega kinnitavad, et kõige olulisem on kvaliteetselt koostatud ja esitatud projekt. Palju edu teile kõigile ja ootame rohket osavõttu!"

Ulli Sats

Paul Kogermani 100. sünniaastapäev

Akadeemik Paul Kogermani 100. sünniaastapäeva tähistamine TTÜ-s algas lilledega asetamisega õpetlase mälestus-sambale peahoone siseööl. Seejärel avati P.Kogermani elule ja tegevusele pühendatud näitus. Mälestusürituste esimese päeva tippündmuseks oli akadeemik Viktor Palmi memoriaalloeng orgaaniliste reaktsioonide võimalike teede kindlaksmääramisest. Pärastlõunal käidi P.Kogermani haul Metsakalmistu.

Järgmisel päeval toimunud mälestuskonverentsi avades rõhutas rektor O.Aama prof. P.Kogermani teeneid meie ülikooli vaimuse ja akadeemiliste tavade kujundamisel. Loodusteadlase ja põlevkivikeemikuna mõistis P.Kogerman paljudest kaasajestest paremini rakendusteaduste osa iseseisva väikeriigi arengus. Rakenduslik ei ole tingimata mitteakadeemiline. On ju korduvalt tõdetud, et ei ole midagi praktilisemat heast teooriast. Täna, nagu aastakümneid tagasigi, on taas päevakorral küsimused akadeemilise ja rakendusliku tehnikakõrghariduse vahekorras, Tartu ja Tallinna kohast Eesti teaduses ja ülikoolihariduses, fundamentaalse ja rakendusliku alge suhetest teaduses. Need on väga olulised küsimused, millele iga põlvkond peab oma vastuse leidma.

Prof. Ado Köstner rääkis P.Kogermani kohast Eesti teaduskultuuris, tema mõttepärandist hariduselu korraldamisel – haridusaseeminister Kalju Luts, temast kui põlevkivikeemikust Leevi Mölder (Keemia Instituut), uuringutest dieemide keemias Koit Lääts (Keemia Instituut), temast kui orgaanilise keemia arendajast ja õlikivide uurimise laboratooriumi asutajast – Tullio Ilomets (Tartu Ülikool), tema tegevusest Loodusuurijate Seltsis – Linda Kongo (Tartu Ülikool). Isa väärtusliku raamatukogu saatus oli P. Kogermani tütre, Tartu Ülikooli õppejõu dots. Ela Lepa ettekande sisu. Evald Elmann tegi mõttematka minevikku, P. Kogermani Siberi vangilaagri aastatesse. Tartu alma materi keemiaosakonna nimel sai sõna prof. Vello Past, korporatsiooni "Raimla" poolt Sulev Nurmiste Stockholmist. Väliseesti teadlasi esindas konverentsil Müncheni Ülikooli orgaanilise keemia professor Ivar Ugi.

Kümme aastat tagasi asutas Eesti Teaduste Akadeemia meie keemiateaduse ühe rajaja ja nimekama esindaja akadee-

mik Paul Kogermani mälestusmedali märkimaks teaduserahva saavutusi orgaanilise keemia ja põlevkivikeemia valdas ning pedagoogilise tegevuse eest ja teenete eest P.Kogermani teadusliku pärandi uurimisel. Nüüd, P.Kogermani 100. sünniaastapäeva puhul anti välja viimased medalid. Akadeemia Bioloogia, Geoloogia ja Keemia osakonna büroo ettepanekul autasustati sedapuhku 12 teadlast ja õppejõudu.

Eesti TA presiidiumi nimel andis need autasustatuile kätte akadeemik professor Arno Kõörna. Sellega nimekiri suleti, P.Kogermani mälestusmedali omanikke on eesti teadlaste hulgas kokku 36.

Mälestusmedali saajate hulka kuulusid Keemia Instituudi vanemteadur Alfred Elenurm, Põlevkivi TUI direktor Richard Joonas, sama instituudi laborijuhataja Tiit Purre, Ökoloogia ja Mereuuringute Instituudi vanemteadur Helmut Kundel, Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi peateadur Tõnis Pehk, Tallinna Tehnikaülikooli dotsent Maret Mikkal, Tartu Ülikooli dotsent Agu-Tõnis Talvik, Keemia Instituudi Katsetehase asedirektor Leevi Kraav ja Eesti TA asepresident Mihkel Veiderma. Teenete eest akadeemik P.Kogermani teadusliku pärandi läbitöötamisel ja vahendamisel autasustati mälestusmedaliga Eesti Majandusarengu Instituudi juhtivateadurit Helle Martinsoni ja P.Kogermani omaaegset kaastöötajat Evald Elmanni. Akadeemik Ilmar Öpik sai medali tööde eest põlevkivide uurimisel ja ajakirja "Oil Shale" teaduslikul juhtimisel.

Ka Tartu Ülikool pidas meeles kuulsat kasvandikku ja esimest eesti soost orgaanilise keemia professorit P.Kogermani. Ülikooli ajaloo muuseum korraldas õpetlase 100. sünniaastapäeva puhul teaduspäeva.

Tullio Ilomets jälgis oma ettekandes P. Kogermani kujunemist rahvusvahelise mainega keemiateadlaseks, Helgi Muoni tema haridusalast tegevust. Vahur Mägi püüdis leida vastust küsimusele, miks Tallinna Tehnikainstituudi esimeseks rektoriks sai Tartu Ülikooli õppejõud. Ela Lepp meenutas Kogermanide kodu valitsenud vaimset õhkkonda ja isa vaateid laste kasvatamisele. Avatud oli põgus väljapanek kuulsa keemiku kirjatöödest.

Vahur Mägi

ELEKTRONARVUTITE
KATEEDER – 25
ARVUTITE
ELEKTRON- KATEEDER
TTU

14. novembril kogunesid XII arvuti-päevale inimesed, kellede jaoks kokupuuted juubilariga tähendavad midagi olulist. Päevakohased avasõnad lausus kateedrijuhataja prof. RAIMUND UBAR iseloomustades ka tänast olukorda: "...seisame justkui veelahkmel või tõmbetuules: kuidas olla edasi?" Sedasama küsivad endalt (ja teistelt) praegu ilmselt paljud. Kindlasti tuleb vastuse otsimisel kasuks mineviku meeldetuletamine ja nii ka seekord – sõnajärje võttis üle automaatikateaduskonna dekaan JAAN VÕRK, et tänu sõnade ja lilledega märkida ära kateedrijuhatajate olulist osa juubilaril edusammudes: "Iga juht on väärt oma kollektiivi ja vastupidi." Kateedril on 25 aasta jooksul olnud vaid kolm juhatajat: dots. Ustus Agur, dots. A. Keevallik ja prof. R. Ubar. Lühikese, aga samas piisavalt ülevaatliku kokkuvõtte oma kateedri tähtsamatest ajaloolistest sündmustest on teinud dots. HARRI MÄGI:

1966 – Arvutite eriala avamine: võetakse vastu esimesed 50 üliõpilast automaatika kateedri juurde. Arvutite eriala sünnib ilma oma kateedrita. Samal ajal luuakse dots. U. Aguri initsiatiivil informatsioonitehnika kateeder ning võetakse vastu esimene kontingent üliõpilasi informatsiooni töötamise erialale. Järgneva kolme aasta jooksul selgub selle eriala perspektiivsus.

1969 – Infotöötamise eriala suletakse ja selle eriala üliõpilasi hakatakse profileerima arvutite erialale. Automaatikute hoole all olnud arvutite eriala üliõpilased tuuakse üle U. Aguri poolt juhatatava informatsioonitehnika kateedri juurde. Seega saab arvutite eriala oma kateedri, mis jääb esialgu kandma võõrast nime.

1971 – Lõpetab esimene lend arvuti-insenere.

1972 – Arvutite eriala saab omanimelise kateedri: informatsioonitehnika kateeder nimetatakse ümber elektronarvutite kateedriks. Alustatakse vastuvõttu õhtusesse teaduskonda arvutite erialal.

1976 – Elektronarvutite kateedri juhatajaks valitakse dots. A. Keevallik.

1983 – Alustatakse vastuvõttu arvutite erialal ka kaugõppeteaduskonda. Kõigisse kolme õppevormi vastu võetud üliõpilaste arv 110 osutub rekordiliseks.

1986 – Kateedri õppelaboratooriumid remonditakse kapitaalselt ja sisustatakse uue aparatuuriga. Doktoriväitekirja kaitses R. Ubar, mille tulemusena saab kateeder esimese teadustedoktori.

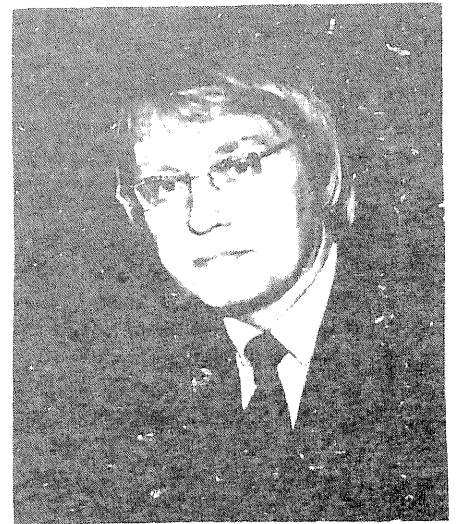
1987 – Kateedri juurde luuakse Digitaalsüsteemide projekteerimise ja diagnoostika laboratoorium, mille juhatajaks saab dots. A. Keevallik. Ruumid laboratooriumile eraldatakse äsja valminud arvutikeskuse hoones. Kateedri juhatajaks valitakse prof. R. Ubar.

Oma isiklike mälestusi arvutikateedri sünnist jagas USTUS AGUR: "1950. a. mainiti sõna "elektronarvuti" esmakordselt eestikeelses artiklis. TPI arvutikateeder sündis küllaltki isearalikes tingimustes... igapäev kujutas sõna "informatsioonitehnika" sisu erinevalt." Arvutustehnika ajaloost kolmekümne kolme aasta vältel rääkis hr. ANDRI ARISTE. ANDRES KEEVALLIK rõhutas oma esinemises mõtet, et "...üks olulisim eeldus normaalseks tööks ülikoolis on õppejõu akadeemiline vabadus, mis põhineb eelkõige materiaalsel kindlustatusel olles eelduseks kõrgele professionaalsusele. Senikaua, kui meid ümbritseb vaesus, pole põhimõttelist murrangut loota. Samas ei vaja me mitte ainult tehnikat st arvuteid, vaid ka teadmisi. Jätkem siis üks arvuti ostmata ja muretsegem raamatuid."

Eelkõneleja arvamusega seondus oma mõttelt ka järgnenud sõnavõtt kateedrijuhatajalt: "Traditsiooniline info, tava tarkus, võivad olla ja peavad olema, aga müüa neid ei saa. Peab olema originaalseid ideid, mille pinnaseks saab olla vaid kõrgharidus. Koos võimalikult laia-de teadmiste andmisega arvutite alal püüame arendada kitsamate, aga väga aktuaalsete probleemide uurimist arvutite masinprojekteerimises ja diagnostikas."

Kateedri vilistlastena on läinud ellu 668 inseneri, praegu õpib seal 244 tudengit ning nende õpetamisega tegeleb 14 õppejõudu ja 6 teadurit.

Ulli Sats

Raimund Ubar – 50

16. detsembril 1991. a. tähistas oma 50. ndat juubelit elektronarvutite kateedri juhataja professor Raimund Ubar.

Lõpetanud Tallinna Polütehnilise Instituudi 1965. a. ja töötanud kolm aastat raadioelektronika alal, jätkas ta õpinguid Moskvast, kus 1971. a. kaitses kandidaadikraadi.

Asunud tööle TPI-sse, leidis ta kiiresti oma kutsumuse – arvutite diagnostika. Töötades elektronarvutite kateedris alates 1971. a. õnnestus tal kiiresti luua tugeva teaduspotsentsiaaliga uurimisgrupp ja panna alus digitaalsüsteemide diagnostika-alastele teadusuuringutele Eestis. R. Ubari poolt kasutusele võetud alternatiivsete graafide teooria võimaldas tal juba mõne aastaga saavutada originaalseid teaduslikke resultate, mis leidsid tunnustust teadusmaailmas. Alates 1975. aastast on R. Ubarit korduvalt kutsutud nii loenguid pidama kui osa võtma teaduskonverentsidest Saksamaal, Rootsis, Ungaris jm.

1986. a. kaitses R. Ubar doktorikraadi. millele järgnes professori kutse omistamine aasta hiljem. Alates 1987. a. on R. Ubar elektronarvutite kateedri juhataja. R. Ubaril on alati õnnestunud edukalt ühendada teadus- ja õppetööd. Tema poolt loetavates arvutite diagnostika ja teooria kursustel tutvuvad tudengid nii klassikaliste põhitõdede kui ka uusimate teadusresultaatidega. Prof. R. Ubar on avaldanud üle 80 teadusliku artikli ja monograafia.

Juubilarile suuri kordaminekuid teadustöös ja edusamme arvutiteaduse õpetamisel soovivad töökaaslased.

Arno Annus - 60

Üliõpilasvalitsus õpib käimal!

"Kui Arno isaga koolimajja jõudis olid tunnid juba alanud" – rangelt võttes pole kolleegidele teada selle väite korrekt-susuuringuid tänase juubilari kohta, ent äärmiselt ebatõenäoline tundub selle paikapidavus küll olevat: see lihtsalt pole juubilari stiil. Tema on ikka õigel ajal kohal, ja mis veelgi tähtsam: ikka aru-tatavas asjas kompetentne, ikka adek-vaatselt toimekas, ikka sõbralik ja abi-valmis, ikka praktiliselt mitteninapidi-veetav.

Kuidas selleni jõuda? See käib juubilari näitel nii: tuleb sünnida mulgina, lõpe-tada TPI (elektrijaamade ja -võrkude erialal, 1955, kiitusega), siis töötada Kohtla-Järvel elektrivõrgunduses inse-nerina. Seejärel tagasi Tallinna, algul laborijuhatajaks slänginimetusega nn. "Pirita tee Instituuti", vahepeal (1966) kaitsta kandidaadiväitekiri difusioon-ahjude temperatuurireguleerimise vallas ja lõpuks TPI-sse õppejõuks (algul koha-kaaslasena, siis päriselt) – ja lõpuks oli juubilari stiil juba päris tänapäevase sar-nane.

Edasi järgnes pikaajaline jõupooljuht-seadiste tootmise tehnoloogiliste prot-sesside modelleerimise ja juhtimise töö-grupi juhatamine automaatika kateedris, kus Arno Annus ka täna dotsendiametit peab. Tema poolt loetavate kursuste loetelu on, vastavalt juubilari iseloomule, parajalt vaheldusrikas: automaatregu-leerimine, automaatikasüsteemide pro-jekteerimine, süsteemide modelleeri-mine, teadusuuringute meetodid, eks-perimenditeooria (seos loomupärase eksperimentaatorivaimuga silmnähtav), töökindlusteooria, jm. Aga nii toimekas mees muidugi ei saa piirduda nii väheste rollidega. Sestap veel pikaegne töö automaatikateaduskonna prodekaanina ja muidugi palju muudki. Muide, vahel-dusearmastusest veel: poeg-tütar-tütar; reisimine igas variandis: jalgsi-autoga-süstaga-mägedes-jõgedes-tasandikul.

Ning ega praegugi pole mahti tempot maha võtta – üleminekul ainesüsteemile on juubilar nii teaduskonna kui ülikooli mastaabis üks kompetentsemaid "moo-toreid".

Hoogu ja jaksu!

**Vahepeatuse 21. november 1991
puhul kolleegid
automaatika kateedrist**

TTÜ Üliõpilaskonna (ÜK) esimene tegevusaasta hakkab läbi saama ja seega saab läbi ka esimese üliõpilasvalitsuse (ÜV) tööpefiood. Üliõpilasvalitsuse tööst ei ole palju räägitud, seetõttu on mõttekas teha lühikene ülevaade valit-suse tegevusest möödunud aasta jooksul. Lisaks on siin kõrval ka parandatud eel-arve eelnõu (see kinnitati 27. nov. Edus-tuse koosolekul), et igauks saaks vaa-data, kuhu läheb temalt võetav liikme-maks 10 rbl. aastas.

Valitsuse moodustamine Edustuses kul-ges raskustega ja tööleasunud koossei-sule kujunes välja tugev opositsioon, seetõttu on meid palju kritiseeritud ning võib jääda mulje, et ära tehtud pole mi-dagi. Aga kasvõi igapäevatöö enam kui 5000 üliõpilase huvides on omaette valdkond – ruumides II-127 & II-128 käiakse lahendust otsimas nendele probleemidele, mida dekanaadid ja rektoraat ei lahenda.

Üliõpilaskonna peamine ülesanne on üliõpilaste sotsiaalse olukorra paran-damine, sellest lähtuvalt on ka ÜV põ-hhiliselt tegeleud mitmesuguse abi ja raha jaotamisega. Kevadel jagati lastega peredele Saksamaalt saabunud toidu- ja riideabi, praeguseks on käivitunud pere-toetused lapse sünni või abiellumise kor-ral (v.t. eelarve kulud p. 4), raha saavad ka orvud (p.5). Tallinna Linnavalitsusele on esitatud arvutused üliõpilaste toit-lustamise doteerimiseks. Loodame, et tulevikus saab uue üliõpilaspiletiga meie sööklates odavamalt süüa.

Oleme üliõpilasperedele püüdnud luua võimalikult häid elutingimusi, selleks on tulnud korduvalt kulutada Tallinna lin-navalitsuse ja -volikogu uksi, kuid büro-kraatlikud müürid on väga raskesti üle-tatavad. Kogu töö ühiselamutega on vii-nud järelduseni, et olemasolevat süs-teemi ei saa enam parandada ja tuleb teha radikaalseid muudatusi – luua uus haldamisüksus, mida ei juhiks ülikool ega tema ametnikud, vaid mis oleks ot-seselt ÜV kontrolli all. Selleks töö-tatakse välja uued ühiselamu eeskirjad ja luuakse ÜK oma majandusettevõtte (nähtavasti aktsiaselts) (eelarve kulud p. 13). Juba lähemal ajal esitame Edus-tusele ja rektoraadile vastava kava, selle üks punkte on ka üüri oluline tõstmine, muidu turumajanduse tingimustes ära ei ela.

ÜV olulisimaks saavutuseks tuleb lugeda väga tihedat koostööd rektoraadiga, mis on kahtlemata mõlemapoolselt kasulik.

See on võimaldanud vältida arusaamatusi ülikooli juhtkonnaga ning paremini mõista üksteise taotlusi. ÜV ja Edustuse liikmed on osa võtnud mitmete erinevate komisjonide, TTÜ ja teaduskondade nõukogude tööst ja esitanud seal alati üliõpilaste arvamust. Sel semestril saavutati pretsedent, kus ÜV vahelesegamise abil vahetati semestri keskel üks õppejõud, kellega üliõpilased polnud rahul, teisega. Üliõpilaste valiku-võimalused peavad suurenema nii ainete kui ka õppejõudude valikul.

Eesti ja TTÜ laienevad välissuhted too-vad erinevaid võimalusi ka üliõpilastele, samuti on jätkunud sidemed Skandi-naavia tehnikakõrgkoolide üliõpilas-kondadega. Tegemaks üliõpilaste reisi-misvõimalusi lahendamaks tahame hakata edaspisi kaasa aitama välissõitudega seotud paberimajanduse lihtsustamisele üliõpilaste jaoks, püüame leida võima-lusi ka igale üliõpilasele osavõtuks välis-vahetustest.

Ka vaba aja sisustamiseks on toimunud üritusi kevadpäevade ajal ja hiljem N. von Glehni lossis, neid on loota ka tu-levikus. Kvalitatiivselt peab olukord pa-ranema siis, kui saadakse oma käsutusse ka ruumid ürituste korraldamiseks, "Eva" klubi on juba tulnud meie käsu-tusse, nüüd on vaja seal käivitada üli-õpilastele meeldiv ajaveetmisprogramm, selleks on Sinugi ideed ja kaasalöömine teretulnud.

See lühike loetelu positiivsest pooldest sunnib tõdema, et kõik ülejäänud on veel tegemata. ÜV liikmed on teinud seda tööd peamiselt fanatismist, sest olemas-olev väike palk pole kuigi suur stiimul. Kui Sa tunned, et ülikoolis on midagi mäda ja Sa pole rahul, siis tahan Sulle soovitada – ära jää ootama, et keegi teine selle ära teeb (võib-olla ei teegi), vaid tule löö ise kaasa. Kui Sa jäid hil-jaks Edustusse kandideerimisel, siis uuel aastal loodav uus üliõpilasvalitsus vajab kõigi aktiivsete tudengite kaasalöömist, seal on koht ka Sulle! Võin kinnitada, et kui tuleb ka üks aasta akadeemilisel puhkusel olla, siis need kogemused, mida ÜV töös saad, on võrreldavad 5000 liikmelise firma juhtimisega. Selline praktika on igale tulevasele liidri-le üli-kasulik. Seega, ole ainult mees ja hoo-litse ise oma karjääri eest.

ARDO OJASALU
üliõpilasvalitsuse esimees

JÕUDU TÖÖLE, UUS EDUSTUS!

2.–6. detsembrini valisid TTÜ Üliõpilaskonna 4227-st hääleõiguslikust liikmest 658 (15,57%) uue, 21-liikmelise Edustuse:

1. Herki Tomberg	EE-71
2. Arvi Mägin	ET-51
3. Sulev Alajõe	LS-71
4. Märten Ross	TU-51
5. Raul Savimaa	LS-71
6. Agur Jõgi	TI-51
7. Sven Köster	EV-31
8. Tiit Sala	MZ-32
9. Ants Orgulas	EE-54
10. Aleksandr Zdanov	LI-57
11. Margus Juksaar	EE-71
12. Peeter Maipuu	MA-51
13. Meelis Joamets	EE-34
14. Toomas Leet	MA-62
15. Enno Lepvalts	LR-51
16. Maria Vetemaa	TL-71
17. Märt Puust	ET-51
18. Juhan Idnurm	EE-31
19. Kalmet Kala	KM-51
20. Ilmar Vissak	TE-51
21. Andres Aavik	TE-51

Järgneva üliõpilaskonna liikmemaksu käsitleva artikli illustreerimiseks soovime kuni uue eelarve koostamiseni tutvuda ÜK eelarvega perioodiks 01.07. - 31.12.1991

TULUD

1. Ülekanne I p.a. eelarvelt	
1.1. Teklite raha	6.978.20
1.2. Orbude toetusraha	840.84
1.3. Perede toetusraha	3.000.00
1.4. Muud	8.269.45
2. Üliõpilaskonna maks	50.000.00
3. TTÜ ametiühingult	5.000.00
4. TTÜ stipendiumifondi preemiafond (kasutamiseõigus)	5.000.00
5. Korduseksamitasud	500.00
6. Muud tulud	2.500.00
	82.088.49

KULUD

1. Ülekanne 1992. a. kevadsemestrile (ÜK maksust)	20.000
2. Premeerimine	
2.1. Valitsusliikmed	2.00.-
2.2. Üliõpilased	3.500.-
	5.500.-
3. Üliõpilasperede toetus (sihtfondist)	4.500.-
4. Orbude toetus (sihtfondist)	840.84
5. Palgad	
5.1. Valitsuse esimees	3.180.-
5.2. ÜK sekretär	2.720.-
5.3. ÜK välissekretär	2.100.-
5.4. Valitsuse aseesimees	1.000.-
	9.000.-
6. Sotsiaalmaks palgasummalt (20 % lg. 5-st)	1.800.-
7. Sideteenused (telex + telefon)	3.000.-
8. Inventari soetamiseks	5.500.-
9. Kultuur & sport	1.000.-
10. Komanderingud	800.-
11. Esinduskulud	1.800.-
12. Majandustegevuse reserv (a/s algkapitaliks)	20.000.-
14. Teklite valmistamiseks	6.980.-
15. Muud kulud	560.-
	81.280.84

Üliõpilaskonna liikmemaksust

Palju segadust ja üleskõetud kirgi on tekitanud üliõpilaskonna liikmemaks – 10 rubla õppeaastas (vt. "Liivimaa kroonika" nr. 26, 14. nov. 1991). Selge see, et kui ühele üliõpilasele ei ole see summa suur, siis TTÜ üliõpilased maksavad kokku üle 5000 rubla. Püüangi seetõttu lahti seletada maksu võtmise ideoloogiat. Täpset informatsiooni raha võtmise kohta võite saada üliõpilasvalitsusest.

Ülikooliseaduse eelnõu, TTÜ ja ÜK põhikiri ütlevad, et kõik ülikooli immatrikuleeritud üliõpilased ja magistrandid on Üliõpilaskonna liikmed. ÜK esinduskogu – Edustuse – need otsused, mis kehtivad kõikide liikmete kohta, kinnitatakse TTÜ rektoraadi poolt. Maksu kehtestamine on seega TTÜ juhtkonna poolt heakskiidu saanud. Miks Edustus ja rektoraat nii otsustasid? Eelkõige sel-

lepärast, et on teada rida töid, mida ÜK liikmete jaoks tuleb teha. Kes teeb tööd, peab saama ka tasutud. Täht saimad ÜK omavalitsusstruktuuride ülesanded on:

1. ÜK huvide ja õiguste eest seismine TTÜ-s ja haridusministeeriumis.
2. Ühiselamute elu-olu ja kohtade jaotamine.
3. Öppelaenuga seonduv.
4. Toetuste ja abisaadetiste jaotamine.
5. Rahvusvaheliste üliõpilaspiletite väljastamine.
6. ÜK suhtlemine metasüsteemiga.
7. Õppe ja praktikaprobleemid.

8. Abiteenused.

Eesti Vabariigis eraldati 5% õppe-maksust üliõpilaskondadele, mis sisuliselt võrdub tänase ÜK maksuga. Täna nased ÜK-de omavalitsusorganid Eestis sarnanevad eelkõige põhjamaade analoogiatele. Soomes on aastane maks umbes 400 FIM, Rootsis umbes 600 SEK. Seaduste osas jääme neist loomulikult maha, aga selleks, et meil praegu üldse mingid soodustused on (ja on juurdegi tulemas), tegid ja teevad ÜK esindajad pidevat tööd.

SULEV ALAJÕE
Edustuse liige

TAGASI KODUS

Kielis, Saksamaa kõige tagasihoidlikuma liidumaa Schleswig-Holsteini pealinnas, asub üks veidi salapärane teaduskond. Vähemalt Eestimaa poolt vaadatuna, sest selles Kieli ülikooli fakulteedis õpetatakse kõike sotsiaalhoolekandega seonduvat. Nii nimetataksegi – sotsiaal-teaduskond. Seal õpib ligi 600 üliõpilast, kusjuures õppida ei ole kunagi liiga hilja, sest kõige vanem õppur pidi käima juba oma kuuendat aastakümnet. Muidugi on tudengite seas ka vahetult kooli lõpetajaid, kuid paistis sedamoodi, et selle alaga on sobilikumad tegelema inimesed, kellel elukogemust pisut rohkem kogunenud.

Selles saladuslikus teaduskonnas, kus õpetatakse inimese eest hoolitsemist, inimese kaitsmist ja tema turvalisuse tagamist, inimese eest võitlemist ühis-konnas, töötab juba pikka aega üks salapärane härrasmees, kelle nimi on Friedrich Schmidt. Ameti poolest on ta politoloog, nime ees seisavad lühendid prof. ja dr. Just tema peas sündiski käesoleva aasta alguses mõte organiseerida tudengivahetust oma ülikooli ja mõne Tallinna ülikooli vahel, mille käigus tutvutakse teise maa iseärasustega ja tehakse vastaspoolele lühike videofilm tudengi elust ja probleemidest. Kuna härra Schmidt tundis meie ülikoolist härra Jüri Laksonit, siis saigi Tallinnapoolseks ühisprogrammis osalejaks Tallinna Tehnikaülikool ja sealt omakorda tudengiteater "Plära Stuudio". Kuna sakslased käisid Eestis kevadel, siis toimus meie vastukülaskäik sügisel – 30. septembrist kuni 9. oktoobrini.

Reis oli väga huvitav ja läheks pikaks kõigist selle üksikasjadest rääkida; seepärast kasutan Saksamaal tehtud ülestähendusi ja püüan suvaliste mälestuspiltide abil edasi anda muljet, mille jättis reis Saksamaale kuuele TTÜ tudengile.

Jõudsime kell üksteist hommikul Kieli sadamasse, kus kaks tollitöötajat tegid imekiiresti ära töö, milleks Peterburis oleks kulunud pool päeva. Sadamas oli meil vastas saksa grupi kuueliikmeline seltskond eesotsas härra Schmidt'iga. Igahelne meist kingiti punase õiega lill, mille nime ei teadnud keegi, kuid mis oma välisilmelt meenutas aju. Linnas lilllega patseerides kohtasin mitut vanemat daami ja ühte pikka kasvu, laternaposti meenutavat härrat, kes kõik mu lille imetlesid ja selle ilu lahkelt naeratades ülistasid. Jah, mis neil viga naeratada... Samal päeval kõndisime ühest tohutu suurest kaubamajast läbi, kuid silmit-

sesime seal valitsevat küllust vaid põgusalt, sest esimene päev on ikka rohkem tutvumiseks. Ja ega ei saanudki kaubareisile mindud ning raha on seal ka kuidagi teistsugune kui kodus. Pood oli loomulikult võimas, võttis silmad kirjuks. Poest väljudes tegime esmakordselt tutvust jalgratturitega, kes sealkandis ennast väga upsakalt üleval peavad ning kasvõi otsa sõidavad, kui spetsiaalselt nende jaoks mõeldud tee peal hajameelselt seisma juhtud.

Kieli raekojas tehti meile väike ekskursioon koos torni külastamisega ja sealt alla vaatamisega. Jaa kõrgust oli seal 96 meetrit ja linn oli nagu peopesal. Ime, et see torn sõja ajal püsti jäi, kuigi suurem osa Kieli maatas tehti. Siis sõitsime suurde laevatehasesse "HDW", kus meil oli võimalus veenduda, et tohutu suure laeva ehitamiseks on vaja head arvatustehnikat, palju metalli ja palgata liiksaks mõned keevitajad.

Pühapäeva hommikul purjetasime laevaga Kieli suvituskohhta Laboe'sse, kuigi oli juba sügis. Suvel soovitan kõigil, kel vähegi viitsimist, sinna peesitama minna, sest see on imekena koht puhkamiseks. Seal on selge meri, valged luiged, tuiskav liiv ja õitsevad hotellid. Sellest laeva-sõidust jäid kõige rõhuvamalt meelde merest päid välja upitavad betoonpunkrid, kus II maailmasõja ajal oli olnud suur allveelaevade sadam. Need monstorumid on kohutavad veel praegugi ja neid vaadates mõistad, miks Kiel just selline on nagu ta on. Kiel on vaatamata oma 750-aastasele ajaloole jällenoor linn, sest enamuse hoonetest hävitati pommirünnakutega. Kuid sellele vaatamata on ta väga võluv linn oma rohke haljastusega ja mõistliku planeeringuga, mille poolest võiks kõigile Eestimaa linnadele eeskujuks olla. Kõige toredam on Kielis mere ääres jalutada, kus kai ääres loksud palju sihvakamastilisi jahte ja pidevalt käib vilgas laevaliiklus.

Kielis on üks väga tore õllerestoran, mille nimeks on "Kloster Brauerei". See on tõesti mõnus koht, kus on laialt ruumi ja kus õlleaatidelt pidevalt mürtsuga punne eest ära lüüakse. Laudade taga istus heatujuline rahvas ja kummutas väärakalt õllekanne. Ettekandja oli väga südamlük ja kõik lausa lendas ta käes.

Võtsin sellest sümpaatsest kohast mälestuseks kaasa ühe õllekannu aluse. Seda võib igaüks minu käest vaadata küsida, mida ma alati heal meelel ka teen.

Laupäeva õhtul saime osa suurest ülelinnalisest discost. See toimus endises vabrikuhoones, millest oli tänaseks päevaks saanud linna arvestatavamaid peo- ja kontserdipaiku. Hoone seinad olid seestpoolt võrdlemisi robustsed, kuid kontrastina tohutule valgusmängule mõjusid kuidagi saladuslikena. Lava kohale oli ehitatud terastorudest sõrestik, millele olidki valgustid kinnitatud. Teine korrus ja sinna viivad trepid olid ehitatud massiivsetena puhtast puudust. Muusika oli nii vali, et tahtis hinge mätta. Õlut ja veini võis igalt poolt osta, aga purjus inimesi ei hakanud kuskil silma ja meie küsimuse peale, kas kakkused on sellistel massiivsetel igapäevased asjad, vaadati meile imestunult otsa. Üldse oli see üks konstruktivistlik disco, kus oma osa oli täita nii vabrikuhoonel, valgusel, terrassõrestikel ja muusikal.

Loomulikult olid Saksamaa-reisi huvitavamad hetked vana hansalinna Lübecki külastamine ja Põhjamere kaldal liivaavarustel jalutamine. Nii St. Maria kirikus Lübeckis kui ka Põhjamere ääres võis selgelt tajuda, kui pisike sa oled ning sinna ei saa miskit parata.

Viimane istumine enne Saksamaalt lahkumist leidis aset ühes vabaõhures-toranis, päris maa ja mere piiril. Jõime kohvi, õlut, kakaod, kes mida, ja olime kõik natuke väsinud ja imelikud. Laeva peale minnes kohtasime veel eesti tudengit Lauri, kes õpib Kielis arhitektuuri. Ta saatis meiega oma kirjad koju teele. Natuke aega seisime sadamas ja siis läksime laeva peale.

Need, kes meile äsja olid lehvitanud, sukeldusid taas tundmatu linna salapärasesse voolu. Laev kohises veidralt ja ma tundsin, kuigi ei näinud, et toimub mingi vaevalt tabatav, kuid väga võimas ja igavene liikumine. Asjad paigutusid taas oma tavalistesse kohtadesse.

Priit Ratassepp

Toimetaja ULLI SATS • Arvutimaket Aina Vaku •

Toimetuse aadress: TTÜ, Tallinn 200108,

Akadeemia 1, III-204, tel. 537-281 •

Trükitud TTÜ trükikojas • Trükiarv 700 • T. 7 • Hind 30 kop.